

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Boite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[Collection Boite_023-14-chem | Hiéroclès.](#)
ItemOikonomikos

Oikonomikos

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0608

SourceBoite_023-14-chem | Hiéroclès.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

σειν μόνον βλάπτει τὸ σῶμα, τὸ δὲ τρυφᾶν ἄμφω δια-
γρέτει, ψυχὴν τε καὶ σῶμα, σώματι μὲν ἀσθένειαν καὶ
ἀδυναμίαν, ψυχῇ δὲ ἀκολασίαν καὶ ἀναρδεῖαν ἐμποιοῦν. καὶ
μὴν καὶ ἀδικίαν τίκτει τρυφή, ὅτι καὶ πλεονεξίαν. οὕτε γὰρ
τρυφῶντα τινὰ δυνατὸν μὴ πολυτελῆ εἶναι, οὕτε πολυτελῆ 5
ὄντα ὀλίγα βούλεσθαι ἀναλίσκειν, βούλόμενον δὲ πολλὰ μὴ
καὶ πορίζειν πολλὰ ἐπιχειρεῖν, οὐδὲ ἀν πορίζειν ἐπιχειροῦν-
τα πολλὰ μὴ πλεονεκτεῖν καὶ ἀδικεῖν· οὐ γὰρ ἀν πορίσειε
τις ἐκ δικαίων πολλά. ἔτι καὶ ὅλον τρόπον ἄδικος ἀν
εἴη πάντως ὁ τρυφῶν. καὶ γὰρ ὑπὲρ πόλεως τῆς αὐτοῦ 10
πονεῖν τοὺς προσίκοντας πόνους ὀκνήσειν ἀν ἡ οὐδὲ ἀν
ἔτι τρυφῆ, καὶ ὑπὲρ φίλων ἡ συγγενῶν κακοπαθῆσαι δέον,
οὐκ ἀν ὑπομελεῖεν· οὐ γὰρ ἔσει αὐτὸν ἡ τρυφή. καὶ
μὴν καὶ διὰ θεοὺς ἔστιν ὅτε πονητέον τῷ διακαίῳ εἶναι
βούλόμενῳ πρὸς θεούς, ὅτι θυσίας ἡ τελετὰς ἡ τινὰ 15
ἄλλην ἱπηρεσίαν τελέσει τοις θεοῖς, ὁ δὲ τρυφῶν ἐνδεή-
σει κανταῦθα, διόπερ ἄδικος ἀν εἴη πάντως καὶ περὶ
πόλιν καὶ περὶ φίλων καὶ περὶ θεούς, ἢ κρήπετειν
αὐτὸν οὐ πράττων. ὡς οὖν καὶ ἀδικίας αἰτίαν οὖσαν
τὴν τρυφήν φεύγετον τρόπῳ παντί. 20

21 Ἱεροκλέους [ἐκ τοῦ Οἰκονομικοῦ] (p. 62, 21 de Arn.).
Πρὸ πάντων γε περὶ τῶν ἔργων, ὥφ' ὧν οἶκος συνέχεται.
ταῦτ' οἶν̄ διαιρετέον μὲν κατὰ τὸ πλείστον, *(ῶστε) τῷ*

I βλάπτειν S | διαγνείσθαι M || 4 καὶ (ante ἀδικίαν) om. L |
τρυφῆ sed ἡ corr. ex ἵν L τρυφῆ M || ὅτι SML: ὅτε A || 5 ὅτε προ-
οὔτε M || 6 βούλόμενον δὲ πολλὰ μὴ καὶ SMA βούλόμενος δὲ μὴ
καὶ πολλὰ L; *(Κοῦτ' ἀναλογεῖν)* βούλόμενον [θὲ] πολλὰ μὴ καὶ ei.
Nauck § 8 πορίσειν τις M || 9 ἀν sup. lin. S¹ || 10 αὐτοῖς libri || 12 δέον
SMA δέ (suerit compendium vocabuli δέον) L; δέη Tr. p. 468 || 14 καὶ
om. A | θεούς (θεούσ M) ἔστιν LM | ὅτε ex ὅτε corr. L || 15 πρὸς θεούς
secludi voluit Meineke, immerito, ut docet Th. Gomperz l. c. p. 7 s. ||
16 ἐνδοίσει A || 17 κάνταῦθα primas litt. corr. ex περὶ S¹ || 18 καὶ
τὴν πόλιν καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς θεοὺς L || 21 ecl. cum lemm. hab.
SMA L. Ἱεροκλέους nec plura SMA L. Ἱεροκλέους ἐκ τοῦ οἰκονομικοῦ
Tr. p. 468. suspectus igitur titulus. idem semper se sensisse mihi scribit Praechter. legebantur haec ἐν τοῖς περὶ οἰκῶν (p. 502, 9) vel τῷ
περὶ τὸν γάμον λόγῳ (p. 502, 2) || 22 expectes Πρὸ πάντων γε *(ὁ γητεῖν)*
περὶ τῶν ἔργων sim. || 23 ὥστε suppl. Praechter

μὲν ἀνδρὶ τὰ κατ' ἄγρὸν καὶ τὰ περὶ τὰς ἀγορὰς καὶ τὴν
ἀστυπολλαν ἀνακεῖσθαι, τῇ δὲ γυναικὶ τὰ περὶ τὴν ταλα-
σταν καὶ σιτοπονίαν καὶ ὄλως τὰ κατοικίδια τῶν ἔργων.
οὐδὲ μὴν ἀγεύστους ἀξιωτέον εἶναι τοὺς ἐτέρους τῶν ἐτέ-
ρων. γένοιτο γὰρ ἂν ποτε καὶ γυναικὶ κατ' ἄγρὸν γενο-
μένη καθῆκον τὸ τοῖς ἔργαξομένοις ἐπιστῆναι καὶ τὴν
τοῦ οἰκοδεσπότου τάξιν ἐκπληρῶσαι, καὶ ἀνδρὶ περὶ τῶν
κατὰ τὴν οἰκίαν ἐπιστροφὴν ποιήσασθαι καὶ τὰ μὲν δια-
πνέονται, τὰ δὲ καὶ ἐπιδεῖν τῶν γυνομένων. οὕτω γὰρ
10 ἀν ἐπισυνδέοιτο μᾶλλον τὰ τῆς κοινωνίας, εἰ συμμετέχοιεν
ἄλληλοις τῶν ἀναγκαίων φροντίδων. δεῦρο μέντοι τοῦ
λόγου γενόμενος οὐκ ἀν ὀκνήσαι μοι δοκῶ καὶ τῆς αὐτονο-
γίας ποιήσασθαι τινὰ μνήμην, ἐπεὶ εἰκὸς τοῖς ὑπὲρ τῶν
ἔργων εἰρημένοις καὶ τοῦτο προστεθῆναι. ὡς μὲν τοίνυν
15 τάνδρι καθῆκει τῶν γεωργικῶν ἀπτενθαι πόνων, τί δεῖ
καὶ λέγειν; οὐ πολὺς γὰρ ὁ κατὰ τοῦτο δυσπειθής, ἀλλὰ
καίπερ τοσαύτης τρυφῆς καὶ ἀπονίας τὸν νῦν κατεχούσης
βίον, ὅμως σπάνιος ἔστιν *{δ}* μὴ καὶ δι' ἔαντοῦ προθυ-

1 περὶ τὰς ἀγορὰς (-ρᾶς primo A) SMA περὶ τὰς ἀγρὸν L
περὶ τῆς ἀγορᾶς Tr. | καὶ (inc. f. 103^r in L) τὴν SML idque reposi-
tus: καὶ τὰ περὶ τὴν A || 2 τὰ etiam A, erravit Gaisford || 3 σιτο-
πονίαν (ut infra p. 699, 5 σιτοπονίας) scribi vult Cobet mnemos. IX
p. 139, idem melius ισιτοπονία mnemos.² II p. 436 coll. Clem. Alex.
paed. III 26 p. 252, 10 Stahl. ταλασταὶ καὶ ισιτοπονίαι. cf. infra
p. 699, 5 || 4 οὐδὲ Meineke: οὕτε SMAL || 6 ἐπιστᾶναι A ||
8 ἐπὶ στανόν (στανόν compend.) ποιήσασθαι L || 10 ἀν om. Tr. |
συμμετέχειν L || 11 δεῦρο prop. Gesn.¹ f. 435^v mrg.: δεύτερος

SMA δεύτερο L | μέν τ L || 12 ὀκνήσαι μοι MA ex ὀκνήσαι corr.

S¹ ὀκνήσαι in exitu versus L || 13 μνήμην Meineke: γνώμην libri |
ἐπεὶ εἰκὼς libri || 15 sq. τί δεῖ καὶ λέγειν; scripsai:
τί καὶ λέγειν δεῖ (δεῖ κρήπη Tr.) S λέγειν. τί (τι A) δεῖ (δεῖ sine acc.
M) καὶ MAL. cf. Muson. rel. p. 87, 1 H. τί δεῖ καὶ λέγειν; Hieroel.
p. 17, 19 s. Arn. τί μὴν ἔδει ταῦτα λέγειν κτέ. || 16 οὐ πολὺς κτέ.] i. non multi sunt quibus id difficile persuadetur. cf. Polyb. XV 26, 10
πολὺς ἦν ὁ καταπλέων. infeliciter haec tractavit Meineke || 17 καὶ
περὶ SL καὶ περὶ MA | ἀπονίας SMA ἀπονίας L Tr. || 18 ἔστιν ὁ
Meineke: ἔστι (-τιν M) libri | μὴ καὶ — (p. 698, 1) τῶν ὑπὲρ om. A

BnF
MSS

